

Filosofování

Mnoho mladíků se připravuje na motoristický sport tím, že si koupí knížku o motocyklech nebo autech. Na koupi motoriky či auto zatím nemají peníze – a snad nejsou ani dost staří, aby mohli získat oprávnění řídit. Většinou jim jde docela prakticky o to, aby porozuměli, jak motor funguje a aby dokázali rozpoznat a opravit menší závady sami. Možná, že i po získání řidičského průkazu budou ještě nějaký čas odkázáni na jízdu s půjčenými vozidly. Tento obraz nám může poněkud přiblížit situaci těch, kdo se seznamují s filosofií. Také zde je třeba nejprve získat nějaké vědomosti „o“ filosofií, ale tím to samozřejmě nesmí skončit. Také je zapotřebí mít nezbytný kapitál, ale ten je velmi odlišné povahy. Nespočívá v penězích, za které je možno si koupit třeba vůz, ale v jistých osobních předpokladech, jednak daných „od přírody“, jednak spočívajících v celé řadě dovedností, jimž je třeba se naučit od jiných. Pokud se jim chceme naučit opravdu dobře, je třeba jít do učení k mistrům. Konkrétně to znamená něco podobného, jako byla jízda řidiče-nováčka v cizím, vypůjčeném voze. Ať se to komu líbí nebo nelíbí, nejlepší cesta ke skutečné a platné filosofické práci je „nasednutí“ do filosofie jiného, pokud možno vynikajícího (ale i po jiných stránkách, např. pedagogické či propedeutické), důsledného, precizního atd. myslitele, a myslet jakoby s ním a dokonce „za něho“ (tj. domýšlet se závěrů ještě dříve, než to on napíše resp. než to jako již dávno napsané sami najdeme). Jde totiž o to, že nikdo nám vlastně v pravém smyslu nemůže „ukázat“, jak se filosofuje, protože nám to nemůže předat jinak než v šifrách. A my ty šifry nerozluštíme, dokud se nenaučíme jakýms takýms způsobem sami filosofovat (byť s chybami a málo orientováni atd.). Zatímco v umění (např. v malířství) neškolený, např. „naivistický“ způsob není bez zajímavosti, ve filosofii je zhoubný a nesmí být trpěn. To neznamená, že je ve filosofii zakázáno „selfmademanství“, samovzdělání. Jsou dokonce dějinné a společenské situace, kdy to je jediná schůdná a i možná cesta. Zároveň však je třeba si uvědomit, že to je cesta riskantní, nesnadná, plná zbytečných „zkoušek a omylů“ – prostě jen proto, že selfmademan neví, že takové zkoušky už byly provedeny a také posouzeny, a že už se ví, kam to vede, a že každý trochu vzdělanější filosof ušetří čas a práci, když je všechny nebude pracně opakovat. Takže cesta to je, ale málo schůdná a vhodná jen tam, kde běžnější, normálnější cesta není k dispozici (resp. je na ní příliš mnoho velkých překážek).

(Písek, 980802-3.)